

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till Förordningen om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM (2026/956))

Er beteckning: KN2026/00781

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten (Länsstyrelsen) ställer sig positiv till intentionen med EU-kommissionens förslag om att stärka industrins konkurrenskraft och motståndskraft, skala upp industrins produktion samt bidra till EU:s klimatmål, ekonomiska säkerhet och högkvalitativa arbetstillfällen.

Länsstyrelsens viktigaste medskick:

- Länsstyrelsen bör tilldelas ett större samordnande ansvar mellan nationella myndigheter, Regeringskansliet och kommuner vid till exempel större industrietableringar. Detta för att kunna skapa framdrift i hela samhällsomvandlingen.
- Länsstyrelsen ser redan att vi har områden som motsvarar förslagets Accelerationsområden i Sverige. Kopplat till dessa efterfrågas det en ökad riskdelning från staten sida tillsammans med insatser på nationell nivå som underlättar genomförande.
- Det krävs anpassningar till svensk förvaltning för att förslaget ska kunna genomföras.
- Länsstyrelsen ser en risk att underlag i prövningen inte blir tillräckligt bra för att klara en prövning med en skarp tidsgräns på enbart 45 dagar för att bedöma kompletteringsbehov.

Inledande synpunkter

Länsstyrelserna har redan idag en viktig roll som statens regionala representanter med uppgift att bland annat utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelserna ska vidare följa tillståndet i länet och inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet. Regeringen har uttalat att länsstyrelserna ska vara statens primära kontaktlänk gentemot kommunerna (prop. 2009/10:175 s. 78). Det innebär att länsstyrelserna har en viktig uppgift att främja informationsutbyte och dialog mellan staten, kommunerna och regionerna.

Länsstyrelsen vill understryka att myndigheten även kan ta en aktiv roll i etableringsfasen av till exempel stora företagsinvesteringar. I dag är det oklart vem som ska vara kontakten vid dessa. I exempelvis Northvolts fall tillsattes en statlig samordnare, ett uppdrag som med fördel hade kunnat läggas på Länsstyrelsen. Statens representant i länet är redan på plats, med en god lokalkännedom och ett omfattande kontaktnät bland berörda aktörer. Länsstyrelsen betonar vikten och fördelen med att peka ut Länsstyrelsen som samordnare för denna typ av frågor i stället för att lägga det på en nationell myndighet. Det bidrar till att skapa en trygghet och förutsägbarhet för kommun, region och företag som direkt och indirekt också påverkas av en ny etablering och större investering i en region. Länsstyrelsen har den grundläggande kunskapen och sektorsövergripande samordningen redan etablerad med kommuner, näringsliv mm vilket gör att det blir då inte något som i händelse av ny investering eller företagsnedläggning ska byggas upp av en nationell myndighet med mindre kunskap om regionala förutsättningar, utmaningar och behov.

Att utse kontaktpunkter för olika delar av prövnings- och samhällsutvecklingssystemet har idag blivit vanligt från EU-kommissionen. Om allt för många olika kontaktpunkter utses riskerar det att skapa en stor otydlighet för verksamhetsutövare såväl som för myndigheter. Genom att ge länsstyrelsen i uppdrag att samordna även arbetet enligt denna förordning skapas en tydlig då sex länsstyrelser redan idag arbetar tillsammans som kontaktpunkt enligt Nettonollförordningen och förordningen om kritiska råmaterial. För att kunna fortsätta, och utveckla, detta arbete för att

inkludera denna förordning krävs resurser. Med ett sådant utpekade uppdrag har länsstyrelsen även möjlighet att bistå och jobba nära den nya miljöprövningsmyndigheten vilket länsstyrelsen ser som ännu viktigare i steg två, när miljöprövningsmyndigheten tar övermiljöprövningar från Mark- och miljödomstolen.

Samhällsplanering

Föreslagen EU-förordning kan leda till att fler projekt kan lyftas till regeringen för avvägning mellan miljö, industri och säkerhet. Detta kan göra processen mer strategisk än juridisk. EU-förordningen kan även leda till att staten i större utsträckning pekar ut strategiska industriområden, energikorridorer och infrastruktursatsningar. Detta kan i sin tur leda till att planmonopolet påverkas negativt om kommunala beslut i högre grad än idag binds upp av nationella och europeiska mål.

Länsstyrelsen ser positivt på om planering av industriområden skulle effektiviseras genom att tillståndsprocesser skulle kunna ske mer parallellt än vad de gör idag. Däremot ser Länsstyrelsen att allmänna hänsynsreglerna enligt 2 kap. MB kan komma att påverkas negativt i och med det ökade trycket att godkänna industriprojekt. Detta kan medföra en forcerad fysisk planering och tillståndsprövning då EU-förordningen kan innebära fler standardiserade bedömningar och att undantag från miljöbalken oftare tillåtas i och med att EU tycker att fler industrityper ska ses som strategiska och samhällskritiska och därigenom klassas som allmänt intresse samt i vissa fall anses vara överordnat allmänt intresse.

Länsstyrelsen ser även en risk i att värdefull natur kan försvinna om riksintressen för industri/energi förstärks och prioriteras över natur- och rekreationsintressen. Det finns även en risk att industriprojekt kan komma att påverka miljö kvalitetsnormerna negativt om användning av undantag sker oftare än i nuläget och därigenom bildas en ny praxis.

Accelerationsområden

Avseende de föreslagna accelerationsområdena ser Länsstyrelsen en utmaning med de generella grundtillstånden som ska tas fram för utpekade områden. Det finns en risk att dessa tillstånd blir alltför övergripande vilket inte leder till en förenkling av prövningar av verksamheter som vill etablera sig inom området. Styrkan i vårt

nuvarande prövningssystem är att det finns möjlighet att göra regionala anpassningar utifrån förhållandena på platsen kopplat till den specifika verksamhet som vill etablera sig. En risk med förslaget är att det utformas tillstånd som sedan inte går att använda på grund av att den verksamheten som vill etablera sig har specifika behov som inte tagits hänsyn till och som inte går att genomföra med de villkorsformuleringar som redan fastslagits i det generella tillståndet.

Vidare anser länsstyrelsen att förslaget med accelerationsområden bör åtföljs av krav på medlemsstaterna att göra olika investeringar kopplade till området. Det kan konstateras att det i Sverige redan i dagsläget har vuxit fram sådana områden och att det från kommunernas sida efterfrågas en ökad riskdelning från staten sida tillsammans med insatser på nationell nivå som underlättar genomförande. Såsom bostadsbyggande, kompetensförsörjning, resurser kopplad till viktig infrastruktur, möjliggörande av havsbaserad vindkraft m.m.

Klimatomställning

Länsstyrelsen välkomnar att statliga näringslivsstöd (public support schemes) ska riktas till "low-carbon content requirements". Detta kan bidra till unionens viktiga klimatomställning. Länsstyrelsen ser dock en risk att då det kan vara antingen "low-carbon content requirements", "the Union origin requirements" eller båda, så kan regelverket leda till stöd till inhemsk produktion med höga utsläpp. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att det fortsatt återfinns subventioner till fossila utsläpp inom EU, som bör åtgärdas för att underlätta omställning till nettonollindustrin och unionens klimatmål.

Tillståndprocessen

Länsstyrelsen anser att det krävs en anpassning till svensk förvaltning för att förslagen ska kunna genomföras. Länsstyrelsen vill betona vikten av att genomförandet säkerställer en balans mellan snabb industriell utveckling, miljöhänsyn och rättssäker prövning samt att det behövs tydlighet i ansvarsfördelning mellan EU, nationell och regional nivå för att säkerställa effektiv implementering.

Länsstyrelsen är positiv till målsättningen att effektivisera tillståndsprocessen men det kan ifrågasättas om tidsåtgången för tillståndsgivning kan ses som det centrala hindret för tillväxt inom tillverkningssektorn. Länsstyrelsen vill även poängtera att det inte tydligt framgår om tillverkningsindustrin minskat i absoluta tal eller om det är så att andra sektorer vuxit i andel av BNP samt att lösningen på den nämnda utmaningen med en global överkapacitet/överproduktion inte torde vara en ökad produktion inom EU.

Länsstyrelsen uppmärksammar att det idag föreskrivs tidsfrister och att kontaktpunkter ska utses enligt ett antal olika förordningar från EU. Länsstyrelsen ser en stor risk med att detta kan försvåra för företagen genom att bygga in en otydlighet i lagstiftningen. Länsstyrelsen konstaterar vidare att det utifrån de remitterade förslagen skulle krävas en anpassning av svensk förvaltning till en utveckling där fler EU-förordningar ställer krav på bland annat industriella accelerationsområden och digitalt ansökningsförfarande med koppling till berörda myndigheter och återanvändandet av befintliga handlingar. I ljuset av den reform som just nu sker vad gäller prövningsprocessen finns det svårigheter att fullt ut kunna se införlivandet av förslagen i svensk lagstiftning.

Länsstyrelsen anser att en tidsfrist om 45 dagar för att bedöma om en ansökan är fullständig eller behöver kompletteras är för kort. Detta gäller särskilt om en verksamhetsutövare ska lämna in all information som behövs för alla nödvändiga tillstånd vid ett och samma tillfälle. Då det kan röra sig om tillstånd från flera olika prövningsmyndigheter så kommer i så fall en utpekad kontaktpunkt och/eller flera olika instanser behöva vara inblandade i en bedömning av kompletteringsbehovet. Att kräva kompletteringar inom 45 dagar bedöms vara svårt för tex större projekt för kemikalietillverkning och ett forcerat arbetssätt riskerar att andra delar av miljölagstiftningen så som exempelvis Ramdirektivet för vatten blir lidande. En mycket kort handläggningstid kan innebära risk att det underlag som ska ligga till grund för prövning är för dåligt och att det inte går att sätta konkreta villkor och möjliggöra tillstånd. För att få ett bra underlag krävs en god dialog med remissmyndigheter och att även remissmyndigheterna hinner gå igenom och utvärdera en inlämnad ansökan.

Med ett samordnande uppdrag och funktion vid prövning skulle länsstyrelsen kunna stötta såväl den nya

miljöprövningsmyndigheten som utpekad kontaktpunkt. Detta kräver dock resurser så att länsstyrelsen också har förutsättning att skapa samverkan och driva industrins omställning framåt.

Nettonoll

Länsstyrelsen ser att det finns behov att förtydliga hur det aktuella förslagen förhåller sig till processer och funktioner som följer av redan gällande förordningar, så som nettonollförordningen (NZIA) och förordningen om kritiska råmaterial (CRMA). Bland annat råder en osäkerhet kring om det ska inrättas ytterligare en kontaktpunktsfunktion kopplat till de s.k. ”industrial manufacturing projects” eller om den kontaktpunkt som nämns i förslaget utgörs av en redan etablerad kontaktpunkt. Länsstyrelsen anser, som tidigare nämnts, att det föreligger en risk att verksamhetsutövare finner systemet otydligt om det finns flera parallella system för samordning, vägledning och prioritering av projekt. Det är därför viktigt att det blir tydligt hur regelverken förhåller sig till varandra, vilka projekt som omfattas av respektive regelverk samt hur ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter och kontaktpunkter ska se ut.

Betalningsvilja för lågkoldioxidprodukter

Länsstyrelsen håller med om att ett problem för att bygga ut den inhemska produktionen av lågkoldioxidprodukter ligger i betalningsviljan hos kunderna. Förslagen kopplade till upphandling känns dock suboptimala i förhållande till andra befintliga styrmedel på området.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med miljöhandläggare Frida Sandén som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

ellen.tornqvist@regeringskansliet.se